

Terminologie

PhDr. Natália Beharková, Ph.D.

VS kombinovaná forma

2. ročník, jarní semestr

LF MU

Terminologie

□ Výchova

*„... proces **záměrného a cílevědomého působení***

na vychovávaného, a to zejména cestou vytváření

a ovlivňování podmínek pro rozvoj dětí a mladých lidí, pro jejich vlastní bytí se sebou samými, s druhými lidmi, se společenstvím, s přírodou.“

Terminologie

- **Výuka** – prostor pro vyučování a učení (U – Ž sledují určité cíle a naplňují tím očekávání společnosti)
- **Vzdělávání** – proces, který u jedince rozvíjí jeho vědomosti, dovednosti, návyky a schopnosti.
Výsledným efektem je vzdělanost, vzdělání, kvalifikace
- **Vzdělanost** – odráží celkovou úroveň vzdělání v sociální skupině, státě, národě

Terminologie

- **Edukátor/ka** – ten, kdo někoho edukuje = *ten, kdo někoho učí*
- **Edukant/ka** – ten, kdo se od někoho učí = *subjekt učení*
- **Edukační potřeby** – „*deficit v oblasti vědomostí, dovedností, návyků a pozitivních postojů edukanta ke zdraví, kdy tyto nedostatky mohou negativně ovlivnit zdraví edukanta v současnosti nebo budoucnosti*“ (Juřeníková, 2011)
- **Edukační prostředí** - prostředí, v kterém probíhají edukační procesy
 - vnější a vnitřní (fyzikální, psychosociální – statické /klima/ a proměnlivé /atmosféra/)
 - typologie je variabilní
- **Edukační konstrukty** (*vše co usnadňuje, podporuje učení*)- všechny teorie, modely, plány, scénáře, prognózy, zákony, předpisy i jiné teoretické výtvoř, které nějakým způsobem určují či ovlivňují reálné edukační procesy (osnovy předmětů, učebnice, výukové filmy, monografie, publikace, kuchařky, rady P/K od zdravotníků, pokyny Ústřední volební komise pro občany jak hlasovat...);
 - ovlivňují kvalitu učení

Edukační konstrukty

Edukační
standards

Edukační
programy

Edukační- didaktické
materiály

Ed. plány pro
edukanty (rady a
doporučení)

Ed. listy pro edukanty
(souhrny rad a
doporučení)

Metodické příručky
(metodické listy pro
edukátory)

Společné materiály pro
edukátory i edukanty
(knihy, časopisy, web.
stránky)

Edukace (Ed.) – souhrn tradičních pojmů „výchova a vzdělávání“

- Educare (lat.) – vzdělávání
- Education (angl.) – vzdělávání, výchova

□ Proces

**výchovy a vzdělávání
jedince**

- soustavného ovlivňování chování a jednání jedince
- Cíl - navodit pozitivní změny v dovednostech, postojích a návycích.
- (Cíl – nejen získat určité vědomosti a poznatky, ale dosáhnout změny v chování jedince, přeměna hodnotových a vztahových postojů, citových a volných struktur osobnosti)

Vyhláška 55/2011 Sb. o činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků

□ § 4 písm. j. Všeobecné sestry

edukovat pacienty, případně jiné osoby v ošetrovatelských postupech a připravovat pro ně informační letáky

□ § 54 VS se specializovanou způsobilostí

a) bez odborného dohledu a bez indikace

1 edukovat pacienty, případně jiné osoby ve specializovaných ošetrovatelských postupech a připravovat pro ně informační materiály

b) na základě indikace lékaře

2 edukovat pacienty, případně jiné osoby ve specializovaných diagnostických a léčebných postupech

Vyhláška 55/2011 Sb. o činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků

□ § 57 **dětská sestra**

6 edukovat rodiče nebo jiného zákonného zástupce dítěte ve výchově a ošetrovatelské péči o dítě v jednotlivých vývojových obdobích, a to převážně ve výživě, včetně kojení, hygieně a dále v oblasti preventivních prohlídek a dispenzární péče;

□ § 59 **komunitní sestra**

5 edukovat pacienta a jím určené osoby v oblastech prevence onemocnění, přitom spolupracovat s fyzioterapeutem, nutričním terapeutem a zdravotně-sociálním pracovníkem,

□ § 61 **Sestra pro péči v chirurgických oborech**

5 edukovat pacienta a jím určené osoby v oblastech prevence a ošetrování; přitom spolupracovat s fyzioterapeutem, nutričním terapeutem a zdravotně-sociálním pracovníkem,

□ § 65 **Sestra pro pracovní-lékařskou péči**

g) provádět edukaci pracovníků, v rozsahu své specializované způsobilosti zajišťovat výchovu a školení zaměstnanců především v bezpečnosti a ochraně zdraví při práci, včetně školení v poskytování první pomoci,

Legislatíva SR

Zbierka zákonov č. 364/2005 ktorou sa určuje **rozsah ošetrovateľskej praxe poskytovanej sestrou samostatne a v spolupráci s lekárom a rozsah praxe pôrodnej asistencie poskytovanej pôrodnou asistentkou samostatne a v spolupráci s lekárom**

Vymedzenie základných pojmov

- edukáciou v ošetrovatelstve a edukáciou v pôrodnej asistencii poskytovanie potrebných vedomostí a nácvik zručností súvisiacich s poskytovaním ošetrovateľskej starostlivosti a starostlivosti v pôrodnej asistencii

§ 2 Rozsah ošetrovateľskej praxe poskytovanej sestrou samostatne

- edukuje osobu, rodinu alebo komunitu o ošetrovateľskej starostlivosti s dôrazom na sebestačnosť

§ 4 Rozsah praxe pôrodnej asistencie poskytovanej pôrodnou asistentkou samostatne

- edukuje ženu o prevencii, diagnostike a liečbe gynekologických ochorení vrátane ochorení prsníka
- vykonáva návštevy v rodinách šestonediel'ok, sleduje ich zdravotný stav a edukuje ženu o starostlivosti o dieťa
-
- poskytuje edukačné programy na prípravu na rodičovstvo a

Literatura:

- Bastable S., *Essential of patient Education*, Jones & Bartlett Learning, 2005, s. 502 ISBN-13: 978-0763748425
- Juřeníková, P., *Zásady edukace v ošetrovateľskej praxi* Praha: Grada, 2010, s. 80. ISBN 978-80-247-2171-2
- Magurová D., Majerníková Ľ. *Edukácia a edukačný proces v ošetrovateľstve*, Martin: Osveta, 2009, s. 155, ISBN 978-80-8063-326-4
- Nemcová J., Hlinková E. *Moderná edukácia v ošetrovateľstve*, Martin. Osveta, 2010, s. 259, ISBN 978-80-8063-321-9
- Petlák, E., *Všeobecná didaktika*, Bratislava: Iris, 2004, s. 270 ISBN 8089018645

Literatura:

- Průcha Jan *Pedagogická encyklopedie*, Praha: Portál, 2009, s. 936, ISBN 978-80-7367-546-2.
- Průcha, J. *Moderní pedagogika*, 5. aktualiz. a doplněné vydání, Praha: Portál, 2013, ISBN 978-80-262-0456-5.
- Raudenská J, Javůrková A. *Lékařská psychologie ve zdravotnictví*, Praha: Grada, 2011, s. 304 ISBN 978-80-247-2223-8.
- Závodná V. *Pedagogika v ošetrovatel'stve*, Martin: Osveta, 2005, s. 117, 808063193X